

TYÖ- JA ELINKEINOMINISTERIÖ
Erityisasiantuntija
Nicoleta Kaitazis

MUISTIO
22.12.2022

LIITE 1
LUONNOS

VALTIONEUVOSTON ASETUS ENERGIATUEN MYÖNTÄMISEN YLEISISTÄ EHDOSTA VUOSINA 2023-2027

Pääasiallinen sisältö

Esityksessä ehdotetaan annettavaksi valtioneuvoston asetus energiatuen myöntämisen yleisistä ehdoista vuosina 2023-2027. Asetuksessa säädettäisiin muun muassa energiatuen kohdentumisesta, tuen myöntämisen yleisistä ja erityisistä edellytyksistä, tukitasoista sekä säädettäisiin energiatuen maksamisen edellytyksistä.

Tukiohjelman tavoitteena on edistää muun muassa uusiutuvan energiaa ja energiatehokkuutta koskevia investointi- ja selvityshankkeita, jotka tukevat Suomen hiilineutraalisuustavoitteita. Tavoitteena on myös vähentää uusiutuvan energian ja uuden energiateknologian teknologisia ja taloudellisia riskejä.

Asetus ehdotetaan annettavaksi valtioneuvostolain (688/2001) 8 §:n nojalla.

Ehdotettu asetus on tarkoitettu tulemaan voimaan alkuvuodesta 2023.

1 Asian tausta ja asetuksenantovaltuudet

Euroopan unionissa sovitut ilmasto- ja energiapolitiikan tavoitteet ja toimenpiteet ohjaavat voimakkaasti Suomen ilmasto- ja energiapolitiikan valmistelua ja toimeenpanoa. Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivissä (EU) 2018/2001 uusiutuvista lähteistä peräisin olevan energian käytön edistämiseksi (jäljempänä *uusiutuvan energian direktiivi*) asetettiin sitova vähintään 32 prosentin EU-tason tavoite vuoteen 2030. Osana niin sanottua 55-valmiuspakettia (COM (2021) 550 lopullinen), uusiutuvan energian direktiivistä annettiin uusi ehdotus, jonka mukaan EU-tason tavoitetta nostettaisiin. Neuvotteluiden loppuvaiheessa tavoite olisi nousemassa 40-45 prosenttiin. Uusiutuvan energian kansallinen tavoite ei voi alittaa vuodelle 2020 asetettua tavoitetasoa, eli Suomen osalta 38 prosenttia. EU-tason uusiutuvan energian tavoitteita vuodelle 2030 ei ole jyvitetty jäsenvaltiokohtaisiksi tavoitteiksi, vaan edistymistä seurataan uuden hallintomallin kautta. Jotta EU-tavoite voidaan saavuttaa, Suomelta odotetaan arviolta noin 60 prosentin kansallista tavoitetta.

Energiatehokkuustavoitteista säädetään Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivissä (EU) 2012/27/EU (muutettu direktiivillä (EU) 2018/2002) energiatehokkuudesta (jäljempänä *energiatehokkuusdirektiivi*). Osana 55-valmiuspakettia annettiin ehdotus myös energiatehokkuusdirektiivin muuttamisesta. Ehdotuksessa kiristetään merkittävästi EU-tason energian loppukäytön ja primäärienergian kulutuksen -32,5 prosentin yleistavoitteita vuodelle 2030 ja tavoitteet muutettaisiin luonteeltaan sitoviksi. Ehdotuksessa on 9 prosenttiyksikön lisäys siihen -29,4 prosentin tasoon, johon komissio on esittänyt EU:ssa päästävän nykytoimin ja jäsenvaltioiden energia- ja ilmastosuunnitelmissaan vuonna 2019 ilmoittamin kansallisin tavoittein. Käytännössä komission ehdotus lähes kaksinkertaistaisi EU:n energiankulutuksen vähentämiseksi asetetut määrälliset vuoden 2030 tavoitteet.

Komissio julkaisi 18.5.2022 REPowerEU-suunnitelman, jonka tavoitteena on katkaista riippuvuus Venäjältä tuotavista fossiilisista polttoaineista mahdollisimman pian sekä nopeuttaa siirtymää puhtaaseen energiaan. Yhtenä osana REPowerEU-suunnitelmaa komissio ehdottaa energiatehokkuusdirektiiviehdotuksessa jo kiristettävän energiatehokkuustavoitteen edelleen kiristämistä. Ehdotuksen mukaan energian loppukäyttö Suomessa voisi olla enintään 250 TWh vuonna 2030. Vuoden 2020 tavoite oli 310 TWh.

Pääministeri Sanna Marinin hallituksen ohjelman mukaan Suomen tavoitteena on olla hiilineutraali 2035 ja hiilinegatiivinen nopeasti sen jälkeen. Hallitusohjelman mukaisesti sähkön ja lämmön tuotannon tulee olla lähes päästötöntä 2030-luvun loppuun mennessä huolto- ja toimitusvarmuusnäkökulmat huomioiden.

Valtioneuvosto lähetti 30.6.2022 kansallisen ilmasto- ja energiastrategian selontekona eduskuntaan. Strategia on kokonaisvaltainen keskipitkän aikavälin toimintaohjelma, jolla Suomi täyttää EU:n vuoden 2030 velvoitteet ja saavuttaa kansallisen 2035 ilmastotavoitteen. Uudessa ilmasto- ja energiastrategiassa on muun muassa linjattu uudesta energiatukiasetuksesta sekä suorien tukien kohdistamisesta ensi sijassa uusiin teknologioihin. Uusiutuvien liikennepolttoaineiden osalta tukiohjelmilla pyritään edistämään uusien ympäristöllisesti kestävien raaka-aineiden ja tuotantoteknologioiden kaupallistamista. Lämmöntuotannon osalta on linjattu, että vauhditetaan polttoon perustumattomien lämmöntuotantomuotojen, kuten hukka- ja ympäristölämmön hyödyntämisen ja geotermisen lämmön, käytönottoa energiatukijärjestelmässä ja muulla tavoin. Geotermisen lämmön edistämisen osalta selvitetään riskirahoitusta ja hallinnollisten menetelmien kehittämistä turvallisuusnäkökohdat huomioiden. Tämä huomioidaan vuosittaisissa työ- ja elinkeinoministeriön energiatukilinjauksissa (jäljempänä myös *vuosittaiset tukilinjaukset*).

Nykyinen energiatukiasetus lähtee uusiutuvan energian tuotantokapasiteetin sekä energiatehokkuushankkeiden tukemisesta. Jatkossa esimerkiksi erilaiset etenkin lämmön varastointihankkeet, järjestelmäintegraatiota edistävät ja muut vastaavat uudentyyppiset hankkeet tulisi kattaa paremmin tukisääntönsä. Vuosittaisilla tukilinjauksilla otetaan huomioon erityisesti ilmasto- ja energiastrategian linjaukset, mutta myös hallitusohjelman kirjaukset. Erityisesti lämmöntuotantohankkeissa tulisi etusijalla olla muut kuin polttoon perustuvat teknologiat, mikä myös osaltaan vähentää painetta biomassan energiakäytön lisäämiselle. Tärkeää on myös mahdollistaa teollisuuden kaasun käytöstä irtautuminen uudessa tilanteessa, jossa riippuvuutta on vähennettävä venäläisestä kaasusta. Tämän takia energiatuen rahoitustarve on aiempaa suurempi. Keskeisenä edellytyksenä on kuitenkin se, että Euroopan komission valtiontukisääntely mahdollistaa tuen myöntämisen tällaisille hankkeille

Tavoitteena on tukea hankkeita, joilla parhaiten arvioidaan voitavan edistää tulevaisuuden energiaratkaisuja vuoden 2030 EU-tavoitteiden ja vuoden 2035 kansallisten tavoitteiden saavuttamiseksi ja jotka ilman energiatukea jäisivät toteuttamatta. Tuen keskeisenä tavoitteena on madaltaa etenkin uuteen teknologiaan liittyviä teknisiä ja taloudellisia riskejä. Panostamalla erityisesti uuden teknologian hankkeisiin tarkoituksena on saavuttaa yksittäisten hankkeiden suoria energia- tai ilmastovaikutuksia laajempia vaikutuksia, kuten positiivisia ulkoisvaikutuksia. Kokonaistavoitteena on edistää uusiutuvan energiaa ja energiatehokkuutta pitkällä aikavälillä kustannustehokkaasti.

Linjausten lisäksi ilmasto- ja energiastrategiassa on nostettu esiin useita muita seikkoja uuden energiatukiasetuksen valmisteluun liittyen. Sen valmistelun yhteydessä on syytä arvioida uusiutuvan energian tukemista kokonaisuutena ja esimerkiksi erillisen energiatukilain tarvetta. Lisäksi valmiste-

lussa huomioidaan energiasektorin muutos siten, että tukiohjelma säilyy jatkossakin joustavana uusille teknologioille. Energiatukiasetuksen valmistelussa huomioidaan myös ei merkittävää haittaa –periaate.¹

Valmistelun yhteydessä on arvioitu, että erilliselle energiaturkilaille ei toistaiseksi ole tarvetta. Asiaa tulee kuitenkin harkita uudelleen, jos valtionavustuslaki muuttuu merkittävästi nykyisestä tai valtiontukisääntely kehittyä suuntaan, joka edellyttäisi lakitason kirjauksia. Tällainen voisi olla esimerkiksi tuen takaisinperintään liittyvät tarkennukset tapauksissa, jossa hankkeen kannattavuus paranee merkittävästi tukipäätöksen jälkeen.

Ei merkittävää haittaa –periaatetta on sovellettu Suomen elpymis- ja palautumissuunnitelman hankkeiden rahoitukseen, kuten RRF-energiainvestointitukihankkeiden rahoittamiseen². DNSH-arvioinnissa varmistetaan, ettei hankkeet aiheuta haittaa seuraaville ympäristötavoitteille: ilmastomuutoksen hillintä, ilmastomuutokseen sopeutuminen, vesivarojen ja merten luonnonvarojen kestävä käyttö ja suojeleminen, siirtyminen kiertotalouteen, ympäristön pilaantumisen ehkäiseminen ja vähentäminen tai biologisen monimuotoisuuden ja ekosysteemien suojeleminen ja ennallistaminen.

Työ- ja elinkeinoministeriö on arvioinut DNSH-arvioinnin sisällyttämistä myös kansalliseen energiaturkiohjelmaan. Energiatuen tarkoituksena on lisätä uusiutuvan energian määrää, parantaa energiatehokkuutta ja muutoin edistää yhteiskunnan muutosta vähähiiliseksi. Energiatukiasetuksen täydentäminen DNSH-arvioinnilla lisäisi RRF-energiainvestointitukiohjelmaa myötä saatujen kokemusten perusteella merkittävästi hallinnollista rasitetta niin yritysten kuin tukikäsitteilykin osalta. Arvioinnin tekeminen edellyttäisi lisäresursseja tukikäsitteilyyn. Energiaturkihakemusten määrä on viime vuosina kasvanut merkittävästi ja vuonna 2022 tukipäätöksiä on tehty jo noin 1 100. Valtaosa hankkeista on pieniä ja siten myös on epätodennäköistä, että näistä yksittäisistä hankkeista aiheutuisi merkittävää haittaa. Työ- ja elinkeinoministeriö myös katsoo ongelmalliseksi, että on hyvin tulkinnanvaraista, mitä merkittävä haitta käytännössä tarkoittaa. Monimutkaisen ja mahdollisesti muuttuvan kriteeristön ja siihen liittyvien menettelyiden sijasta olisi tarkoituksenmukaisempaa kirjata selvät kriteerit joko asetukseen tai vuosittaisiin työ- ja elinkeinoministeriön tukilinjauksiin. Energiatuen soveltamisalan ulkopuolelle on jo aiemmin rajattu muun muassa vesivoiman tukeminen ja esimerkiksi biopolttoainehankkeissa ei ole hyväksytty ainespuun käyttöä syötteenä. Lisäksi työ- ja elinkeinoministeriö katsoo, että DNSH-kriteereissä kyse on pitkälti ympäristökriteereistä ja siten ne tulisi ennemmin sisällyttää ympäristölainsäädäntöön.

Valtionavustuslaki on yleislaki, jota sovelletaan harkinnanvaraisiin valtiontukiin. Valtionavustuslain 8 §:n nojalla voidaan antaa tarkempia säännöksiä lain soveltamisalaan kuuluvan valtionavustuksen talousarvion mukaisesta myöntämisestä, maksamisesta ja käytöstä valtioneuvoston asetuksella. Valtionavustuslain nojalla annettaisiin uusi valtioneuvoston asetus energiaturun myöntämisen yleisistä ehdoista vuosina 2023-2027.

2 Asian valmistelu

¹ Ei merkittävää haittaa periaatteen soveltaminen perustuu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseen (EU) 2021/241 elpymis- ja palautumistukivälineen perustamisesta. Tarkemmin periaatteen soveltamisesta on ohjeistettu komission tiedonantona (2021/C 58/01) annetuissa teknisissä ohjeissa ”ei merkittävää haittaa” –periaatteen soveltamiseksi elpymis- ja palautumistukivälinettä koskevan asetuksen mukaisesti.

² Ks. Valtioneuvoston asetus Suomen elpymis- ja palautumissuunnitelman mukaisia energiainvestointeja vuosina 2022-2026 koskevasta tuesta (1112/2021, jäljempänä *RRF-asetus*)

Asetus on valmisteltu virkamiestyönä työ- ja elinkeinoministeriössä. Valmistelun aikana on kuultu Innovaatorahoituskeskus Business Finlandia (jäljempänä *Rahoituskeskus*).

3 Nykytila ja keskeiset ehdotukset

Energiatuen myöntämisen yleisistä ehdoista vuosina 2018-2022 annetun valtioneuvoston asetuksen (1098/2017, jäljempänä *nykyinen asetus*) voimassaolo päättyy 31.12.2022. Energiatukea myönnetään valtion talousarvion momentin 32.20.41. valtuuden puitteissa. Momentilla on energiatuen myöntämiseen liittyviä tarkennuksia.

Energiatukea on voitu myöntää sellaisiin investointi- ja selvityshankkeisiin, jotka edistävät uusiutuvan energian tuotantoa tai käyttöä, edistävät energiansäästöä tai energian tuotannon tai käytön tehostamista taikka edistävät muutoin energiajärjestelmän muuttumista vähähiiliseksi. Tuen saajina ovat voineet olla yritykset, kunnat ja muut yhteisöt. Tuen myöntämisestä on päättänyt työ- ja elinkeinoministeriö tai Rahoituskeskus.

Valtionavustuslain 8 §:n nojalla annettaisiin uusi valtioneuvoston asetus energiatuen myöntämisen yleisistä ehdoista. Asetus vastaisi keskeisiltä periaatteiltaan nykyistä asetusta, mutta siihen tehtäisiin useita tarkennuksia, jotta se vastaisi ilmasto- ja energiastrategian linjauksiin. Lisäksi tehtäisiin joitakin johdonmukaisuutta lisääviä muutoksia.

Energiatukea voitaisiin myöntää uusiutuvan energian tuotantoa, energiatehokkuuden tai energiajärjestelmän vähähiilisyyttä edistäviin investointi- ja selvityshankkeisiin, jos tuella voitaisiin katsoa oleva kannustava vaikutus. Lisäksi tarkennettaisiin, että tukea olisi mahdollista myöntää myös hukkalämmön hyödyntämistä edistäviin hankkeisiin. Investointihankkeille asetettaisiin hankkeen hyväksyttäviin kustannuksiin perustuvan alarajan, jonka ylittävät hankkeet olisivat tukikelpoisia. Etusijalla olisivat investointihankkeet, joilla edistettäisiin uutta teknologiaa ja sen kaupallista hyödyntämistä. Lisäksi käytettävissä olevan valtuuden puitteissa olisi mahdollista myöntää tukea myös muille hankkeille, mutta tällöin etusijalla olisivat pitkälle valmistellut hankkeet, joilla voidaan kustannustehokkaasti edistää muita myönteisiä energiavaikutuksia.

Tuen myöntämisestä päättäisivät työ- ja elinkeinoministeriö sekä Rahoituskeskus asetuksessa asetettujen raja-arvojen perusteella. Lisäksi Rahoituskeskus päättäisi tuen myöntämisestä Euroopan yhteistä etua koskeville tärkeille (*Important Projects of Common European Interest (IPCEI)*) vetyhankkeille.

4 Pääasialliset vaikutukset

Taloudelliset vaikutukset

Energiatukea voidaan myöntää valtion talousarvioon otettavan myöntövaltuuden mukaisesti. Tuki maksettaisiin jälkikäteen hankkeiden edistymisen ja toteutuneiden, maksettujen kustannusten perusteella. Siten maksettava tuki olisi merkittävästi myöntövaltuutta pienempi.

Maksettava tuki kattaisi vain osan investointikustannuksista. Lisäksi investointeihin myönnettävät keskimääräiset avustusprosentit ovat pääosin huomattavasti alle enimmäistukiprosenttien. Keskimääräinen tuki on viime vuosina ollut noin 20–25 prosenttia. Siten tuella on voitu käynnistää noin nelintai viisinkertaiset investoinnit tukimäärään nähden. Uuden teknologian hankkeiden osuus energiatuen

myöntövaltuudesta on viime vuosina ollut yli puolet käytettävissä olleesta valtuudesta, ja tuki on suuntautunut erityisesti yksittäisiin suuriin hankkeisiin.

Energiatuen tavoitteena on vähentää uuden energiateknologian käyttöönottoon liittyviä riskejä. Tukea myönnetään hankkeille, jotka ilman tukea jäisivät toteutumatta. Siten tuella olisi myös työllistävä vaikutus.

Ympäristövaikutukset

Energiatuen keskeisenä tavoitteena on vähentää energian tuotannon ja käytön ympäristö- ja ilmasto-haittoja. Tukea myönnettäisiin etenkin hankkeisiin, jotka edistävät pitkän aikavälin kansallisten ja EU:ssa asetettujen energiapoliittisten tavoitteen saavuttamista ja EU:n energiatehokkuustavoitteen toteutumista. Tukea saavat hankkeet edistävät uusiutuvan energian käyttöönottoa ja energiatehokkuutta. Valmistuessaan hankkeet vähentävät Suomen vuotuisia kasvihuonekaasupäästöjä. Useilla hankkeilla on myös muita joko suoria tai välillisiä ympäristövaikutuksia, kuten ilmansaasteiden vähentyminen.

Organisaatio- ja henkilöstövaikutukset

Uusiutuvaan energiaan ja energiatehokkuuteen liittyvien investointien ja siten myös tukihakemusten määrä on viime vuosina kasvanut merkittävästi. Lisäksi tukikäsittelyyn liittyvät vaatimukset ovat kasvaneet. Yhtenä uuden asetuksen tavoitteena on entistä enemmän suunnata tukea uuden teknologian hankkeisiin. Samalla pyritään pienentämään nykyisten ja aikaisemmasta merkittävästi kasvaneiden hakemusmäärien aiheuttamaa hallinnon kuormitusta. Vuonna 2022 tehtiin yhteensä noin 1 100 tukipäätöstä. Nyt esitetyllä investointikustannuksia koskevalla rajauksella vähennettäisiin määrää noin 480 tukipäätöksellä. Kyse olisi pääosin pienistä aurinkosähkö- ja energiatehokkuushankkeista. Muutoksen seurauksena Rahoituskeskuksen tukikäsittelyajat voidaan pitää kohtuullisina ja keskittyä tukikäsittelyssä energiatuen tavoitteiden kannalta vaikuttavimpiin hankkeisiin.

5 Lausuntopalaute

Asetusehdotus ja siihen liittyvä muistio ovat olleet lausunnolla 22.12.2022–25.1.2023 verkkopalvelussa www.lausuntopalvelu.fi.

Lausuntopyyntö lähetettiin seuraaville tahoille: liikenne- ja viestintäministeriö, maa- ja metsätalousministeriö, oikeusministeriö, valtiovarainministeriö, ympäristöministeriö, Innovaatiokeskus Business Finland, Kilpailu- ja kuluttajavirasto, Bioenergia ry, Elinkeinoelämän keskusliitto EK ry, Energiateollisuus ry, Ilmastopaneeli, Kemianteollisuus ry, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry, Metsäteollisuus ry, Motiva ry, Paikallisvoima ry, Pienvesivoimayhdistys ry, Suomen Aurinkoenergiayhdistys ry, Suomen Biokierto ja Biokaasu ry, Suomen Kaasuyhdistys ry, Suomen luonnonsuojeluliitto ry, Suomen Lähienergialiitto Oy, Suomen Lämpöpumppuyhdistys SULPU ry, Suomen Yrittäjät ry, Teknologiateollisuus ry. Myös muut kuin tahot, joille lausuntopyyntö osoitettiin, saattoivat antaa lausuntonsa asetusehdotuksesta.

Lausuntopyyntö ja saadut lausunnot ovat tutustuttavissa lausuntopalvelu.fi -sivustolla tai valtioneuvoston hankeikkunan julkisessa palvelussa osoitteessa valtioneuvosto.fi/hankkeet tunnuksella TEM089:00/2022.

6 Säännökohtaiset perustelut

Esitetään, että valtioneuvoston antaa asetuksen energiatuen myöntämisen yleisistä ehdoista vuosina 2023-2027 seuraavasti:

1 §. Soveltamisala. Pykälässä säädettäisiin asetuksen soveltamisalasta. Pykälässä todettaisiin, että asetuksessa säädetään valtion talousarvion mukaisen energiatuen myöntämisestä, maksamisesta ja käytöstä. Energiatukea voitaisiin myöntää valtion talousarvion momentilta 32.20.41 (energiatuki). Asetuksessa tarkoitettuihin tukiin sovellettaisiin myös valtionavustuslakia (688/2001).

2 §. Määritelmät. Pykälässä määriteltäisiin eräitä energiatuen kannalta merkityksellisiä termejä. Pykälän 1 ja 2 kohta vastaisivat nykyistä asetusta.

Pykälän 3 kohdassa määriteltäisiin uusiutuva energia. Määritelmän osalta viitattaisiin uusiutuvan energian tuotantolaitosten lupamenettelyistä ja eräistä muista hallinnollisista menettelyistä annetun lain (1145/2020) 3 §:n 4 kohdassa tarkoitettua uusiutuvaa energiaa, jonka mukaan uusiutuvalla energialla tarkoitetaan tuuli- ja aurinkoenergiaa, geotermistä energiaa, ympäristön energiaa, vuorovesi- ja aaltoenergiaa ja muuta valtamerienergiaa, vesivoimaa ja biomassaa sekä kaatopaikoilla ja jätevedenpuhdistamoissa syntyvää kaasua ja biokaasua, joka ei ole peräisin fossiilisista lähteistä. Määritelmä perustuisi uusiutuvan energian direktiivin määritelmään.

Pykälän kohdassa 4 määriteltäisiin uusiutuvat polttoaineet. Määritelmä perustuisi uusiutuvien polttoaineiden käytön edistämisestä liikenteessä annetun lain (466/2007) 2 §:n 1 momentin 4 kohtaan. Mainitun kohdan mukaan uusiutuvilla polttoaineilla tarkoitetaan biopolttoaineita, biokaasua ja muuta kuin biologista alkuperää olevia uusiutuvia nestemäisiä ja kaasumaisia liikenteen polttoaineita.

Biopolttoaineita koskeva määritelmän osalta viitattaisiin kohdassa 5 biopolttoaineista, bionesteitä ja biomassapolttoaineista annetun lain (393/2013, jäljempänä *kestävyyslaki*) 4 §:n 5 kohdan mukaiseen määritelmään biopolttoaineista. Kyseisen lainkohdan mukaan biopolttoaineella tarkoitetaan biomassasta tuotettuja nestemäistä liikenteessä käytettävää polttoainetta. Lisäksi kohdassa 6 olisi tarpeen määritellä biokaasu, jolla tarkoitettaisiin biomassasta tuotettuja kaasumaisia polttoaineita. Määritelmän osalta viitattaisiin kestävyyslain 4 §:n 8 kohtaan.

Hukkalämpö määriteltäisiin kohdassa 7. Energian alkuperätakuista annetun lain (1050/2021) 2:n 6 kohdan mukaan hukkalämmöllä tarkoitetaan teollisuus- tai sähköntuotantolaitoksissa tai palvelualalla sivutuotteena väistämättä syntyvää lämpöä, joka katoaa käyttämättömänä ilmaan tai veteen, jos sitä ei johdeta kaukolämmitys- tai jäähdytysjärjestelmään, jos on käytetty tai käytetään yhteistuotantoprosessia taikka jos yhteistuotanto ei ole mahdollista.

3 §. Valtionapuviranomainen. Pykälässä säädettäisiin työ- ja elinkeinoministeriön sekä Innovaatiokeskus Business Finlandin välisestä toimivallan jaosta. Pykälän ensimmäisen momentin mukaan työ- ja elinkeinoministeriö päättäisi tuen myöntämisestä investointihankkeeseen ja hoitaisi muut siihen liittyvät tehtävät, jos hankkeen hyväksyttävät kustannukset ylittävät viisi (5) miljoonaa euroa. Työ- ja elinkeinoministeriö päättäisi jatkossa vain suurimpien hankkeiden avustuksista riippumatta siitä sisältääkö hanke uutta teknologiaa vai ei.

Pykälän 2 momentin mukaan Rahoituskeskus päättäisi muun kuin 1 momentissa tarkoitetun tuen myöntämisestä ja hoitaisi myös muut siihen liittyvät tehtävät. Käytännössä Rahoituskeskuksen tehtäväkenttä laajenisi erityisesti uuden teknologian hankkeiden osalta. Jatkossa Rahoituskeskus päättäisi tuen myöntämisestä sellaisiin uuden teknologian investointihankkeisiin, joiden hyväksyttävät

kustannukset olisivat alle viisi (5) miljoonaa euroa. Muutoksella selkeytettäisiin toimivallan jakoa ja sen seurauksena 1-5 miljoonaa euroa olevien hankkeiden tukikäsitteily todennäköisesti nopeutuisi. Muutos lisäisi hieman Rahoituskeskuksen tehtäviä, mutta ottaen huomioon muut asetukseen tehtävät rajaukset, hakemusmäärät vähenisivät kokonaisuudessaan merkittävästi.

Lisäksi Rahoituskeskus päättäisi tuen myöntämisestä Euroopan yhteistä etua koskeville tärkeille (Important Projects of Common European Interest (IPCEI)) vetyhankkeille (jäljempänä *IPCEI-vetyhankkeet*), jotka on ilmoitettu Euroopan yhteistä etua koskevien tärkeiden hankkeiden hakumenettelyyn.

4 §. Energiatuen soveltuvuus Euroopan unionin sisämarkkinoille. Pykälässä säädettäisiin energiatuen soveltuvuudesta Euroopan unionin sisämarkkinoille. Asetuksen mukainen energiatuki on valtiontukea, johon sovelletaan EU:n valtiontukisääntelyä. Valtiontuet ovat Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (jäljempänä *SEUT*) artiklan 107 kohdan 1 mukaan lähtökohtaisesti kiellettyjä. Artiklan 107 kohdissa 2 ja 3 määritellään kuitenkin poikkeukset, joiden nojalla tukitoimenpiteet voidaan hyväksyä. Kun valtiontuen kriteerit täyttyvät, tulee toimenpiteistä tehdä komissiolle valtiontuki-ilmoitus ennen tuen täytäntöönpanoa (*ennakkoilmoitusmenettely*). Ennakkoilmoitusta komissiolle ei vaadita, jos komissio on SEUT:n 108 artiklan 4 kohdan nojalla antamallaan asetuksella määrittänyt kyseisen tukimuodon sellaiseksi, että se voidaan vapauttaa ennakkoilmoitusmenettelystä ja tukijärjestelmä täyttää sille asetetut yleiset ja erityiset tuen myöntämisen edellytykset. Tällaisia ovat muun muassa tiettyjen tukimuotojen toteamisesta sisämarkkinoille soveltuviksi perussopimuksen 107 ja 108 artiklan mukaisesti annetun komission asetuksen (EU) N:o 651/2014 (jäljempänä *ryhmäpoikkeusasetus*) soveltamisalaan kuuluva tukijärjestelmä tai tuki taikka vähämerkityksellinen tuki, josta säädetään Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 107 ja 108 artiklan soveltamisesta vähämerkityksiseen tukeen annetussa komission asetuksessa (EU) N:o 1407/2013 (jäljempänä *de minimis-asetus*).

Asetuksen mukaista tukiohjelmaa ei olisi tarkoitus hyväksyttää erikseen komissiolla, vaan pääsääntöisesti siihen sovellettaisiin kulloinkin voimassa olevaa SEUT:n 108 artiklan 4 kohdan nojalla annettua komission asetusta. Tarvittaessa komissiolta olisi kuitenkin saatava hyväksyntä yksittäisen tuen soveltuvuudesta sisämarkkinoille, mikäli tuki ylittää ryhmäpoikkeusasetuksessa säädetyn kyseisen tukimuodon koskevan ilmoituskynnyksen.

Pykälän 1 momentin mukaan tuen myöntämisen edellytyksenä olisi, että kulloinkin voimassa olevassa Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 108 artiklan 4 kohdan nojalla annetussa komission asetuksessa säädettyjä tuen myöntämisen edellytyksiä ja tukimuotoa koskevia erityisiä edellytyksiä noudatettaisiin. Tuettavien tukimuotojen osalta tämän asetuksen antohetkellä noudatettava komission asetus olisi ryhmäpoikkeusasetus. Komissio on esittänyt muutoksia ryhmäpoikkeusasetukseen. Asetusmuutos olisi tämän hetken tietojen mukaan tulossa voimaan keväällä 2023. Muutoksen voimaantultua sovellettaisiin ryhmäpoikkeusasetusta siihen tehtyine muutoksineen.

Tuen myöntämisessä olisi noudatettava ryhmäpoikkeusasetuksen yhteisiä säännöksiä koskevaa I lukua ja valvontaa koskevaa II lukua sekä ympäristönsuojeluun myönnettyä tukea koskevia III luvun 7 jakson säännöksistä joko 36 artiklaa (investointituki yritysten unionin normit ylittävään ympäristönsuojeluun tai ympäristönsuojelun tason parantamiseen unionin normien puuttuessa), 38 artiklaa (investointi energiatehokkuustoimenpiteisiin), 41 artiklaa (investointituki uusiutuvista energialähteistä tuotetun energian käytön edistämiseen), 46 artiklaa (investointituki energiatehokkaaseen kaukolämmitykseen ja –jäähdytykseen). Joitakin tukimuotoja koskevia erityisiä edellytyksiä on myös kirjattu asetukseen.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin tilanteista, joissa ryhmäpoikkeusasetusta ei voitaisi soveltaa. Tällöin tuen myöntäminen ja maksaminen edellyttäisi, että komissio hyväksyisi kyseisen yksittäisen tuen sisämarkkinoille soveltuvaksi. Ensinnäkin yksittäisen tuen myöntäminen edellyttäisi komission hyväksyntää, jos tuki ylittäisi ryhmäpoikkeusasetuksessa säädetyn kyseistä tukimuotoa koskevan ilmoituskyynnysarvon. Ilmoituskyynnysarvoista säädetään voimassa olevan ryhmäpoikkeusasetuksen 1 luvun 4 artiklassa. Voimassa olevan ryhmäpoikkeusasetuksen mukaan ryhmäpoikkeusasetusta ei voida soveltaa investointihankkeisiin myönnettävään energiatukeen, jos tuki ylittää 15 miljoonaa euroa yritystä ja investointihanketta kohden.

Toiseksi komission hyväksyntä yksittäiselle tuelle vaadittaisiin myös, jos tuki ei kuuluisi ryhmäpoikkeusasetuksen soveltamisalaan. Lisäksi komission etukäteishyväksyntä vaadittaisiin, jos ryhmäpoikkeusasetuksessa säädetty tuen myöntämisen edellytykset tai tukimuotoa koskevat erityiset edellytykset eivät täytyisi. Komissio arvioisi yksittäisen tuen soveltuvuuden sisämarkkinoille soveltaen komission tiedonantoa ”Suuntaviivat valtiontuesta ilmaston- ja ympäristönsuojelulle sekä energialalle” jäljempänä *ympäristö- ja energiatuen suuntaviivat*.

Pykälän 3 momentin mukaan tuen myöntäminen IPCEI-vetyhankkeille edellyttäisi komission hyväksyntää.

Pykälän 4 momentin mukaan 2 ja 3 momentissa tarkoitettu tuki olisi mahdollista myöntää ehdollisena, kunnes komissio on hyväksynyt tuen soveltuvaksi sisämarkkinoille.

Pykälän 5 momentin mukaan tukeen olisi mahdollista soveltaa myös de minimis-asetusta, jos myönnettävä energiatuki ei kuuluisi voimassa olevan Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 108 artiklan 4 kohdan nojalla annetun komission asetuksen soveltamisalaan, mutta tuki täyttää de minimis-asetuksen edellytykset. Yritykselle voitaisiin myöntää de minimis-tukea kolmen verovuoden aikana yhteensä enintään 200 000 euroa. Energiatukea olisi kuitenkin pääasiallisesti tarkoitus myöntää ryhmäpoikkeusasetuksen perusteella.

Investointituen myöntämiseen ja maksamiseen liittyvän Euroopan unionin lainsäädännön noudattamisesta säädetään lisäksi valtionavustuslain 6 §:n 3 momentissa, 19 §:n 3 kohdassa ja 22 §:n 3 momentissa. Valtionavustuslain 6 §:n 3 momentin nojalla valtionavustus ei saa yhdessä muiden julkisten tukien kanssa ylittää EU:n tai Suomen lainsäädännössä säädettyä valtionavustuksen tai muun julkisen tuen enimmäismäärää. Lain 19 §:n 3 kohdan nojalla valtionapuviranomainen voi päätöksellään määrätä valtionavustuksen maksamisen keskeytettäväksi, jos EU:n lainsäädännössä edellytetään maksamisen keskeyttämistä. Lain 22 §:n 3 momentin nojalla valtionapuviranomainen voi päätöksellään myös määrätä valtionavustuksen maksamisen lopetettavaksi sekä jo maksetun valtionavustuksen takaisin perittäväksi, jos EU:n lainsäädännössä sitä edellytetään.

5 §. Tuettavat hankkeet. Pykälässä säädettäisiin tarkemmin tuettavista hankkeista. Pykälän 1 momentin mukaan energiatukea voitaisiin myöntää sellaisiin investointi- ja selvityshankkeisiin, jotka edistävät uusituvan energian tuotantoa, energiansäästöä tai energian tuotannon tai käytön tehostamista. Momentin 3 kohtaan lisättäisiin tuettaviin hankkeisiin investointi- ja selvityshankkeet, jotka edistävät hukkalämmön hyödyntämistä. Hanke jossa hukkalämpö hyödynnettäisiin laitoksen omissa prosesseissa tai lämmityksessä, katsottaisiin energiatehokkuushankkeeksi.

Lisäksi momentin 4 kohdan perusteella tukea voitaisiin myöntää sellaisiin investointi- tai selvityshankkeisiin, jotka edistävät muutoin energiajärjestelmän muuttamista vähähiiliseksi. Kohdan perusteella olisi mahdollista myöntää tukea esimerkiksi uusille pumppuvoimaloille.

Momentissa täsmennettäisiin, että hankkeen tulisi sijaita Suomessa. Ahvenanmaan itsehallintolain (1144/1991) nojalla tukiohjelmaa on pidettävä asiana, joka lain 18 §:n nojalla kuuluu maakunnan lainsäädäntövaltaan. Sen vuoksi tuen hakija ei olisi oikeutettu tässä asetuksessa säädettyyn tukeen, jos hanke sijaitisi maakunnassa. Ahvenanmaan itsehallintolain 2 §:n nojalla maakunta käsittää sille itsehallintolain tullessa voimaan kuuluvan alueen.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin rajoituksista, kun tuen myöntämisen perusteena on uusiutuvan energian tuotannon edistäminen. Energiatukea voitaisiin myöntää 1 momentin 1 kohdan mukaisen tavoitteen perusteella ainoastaan sellaiseen investointihankkeeseen, jossa investoidaan uuteen laitokseen. Laitoksen uutuusvaatimus perustuisi ryhmäpoikkeusasetuksen 41 artiklan 5 kohtaan, jonka mukaan investointitukea saa myöntää ainoastaan uusille laitoksille.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin, minkä kokoisille investointihankkeille olisi mahdollista myöntää energiataukea. Vähimmäisinvestointikustannuksista on aiemmin linjattu vuosittaisissa tukilinjauksissa. Raja nostettaisiin 10 000 eurosta 50 000 euroon. Momentin mukaan tukea voitaisiin myöntää sellaisiin investointihankkeisiin, joiden hyväksyttävät kustannukset olisivat vähintään 50 000 euroa. Momentin nojalla pienemmät investointihankkeet, joiden kustannukset olisivat alle 50 000 euroa, rajautuisivat energiatuen ulkopuolelle. Rajauksen tarkoituksena olisi kohdistaa energiataukea jatkossa yhä enemmän uuden teknologian hankkeille ja vähentää hakemusmenettelyyn liittyvää hallinnollista rasitetta. Harkinnanvaraisena tukiohjelmana ja huomioiden seuranta- ja valvontamenettelyt, energiataukea on hallinnollisesti melko raskas tukiohjelma pienten hankkeiden käsittelyyn. Lisäksi nykyisellä asetuskautella pieniä hankkeita koskevat puutteelliset tukihakemukset ja lisätietotarpeet ovat työllistäneet suhteessa myönnettäviin tukimääriin paljon.

Pykälän 4 momentin mukaan tukea voitaisiin myöntää myös Euroopan yhteistä etua koskeviin tärkeisiin vetyhankkeisiin, joiden tukemisen Euroopan komissio on erillisen ilmoituksen perusteella hyväksynyt sisämarkkinoille soveltuvaksi. Tällä mahdollistettaisiin kansallisen myöntövaltuuden hyödyntäminen IPCEI-vetyhankkeille myös sellaisiin hankkeisiin, jossa kyse ei olisi ensimmäisestä teollisesta investoinnista ja siten RRF-asetusta (1112/2021) tai valtioneuvoston asetusta tutkimus- kehittämis- ja innovaatio toiminnan rahoittamisesta (1444/2014) ei voitaisi hyödyntää.

Pykälän 5 momentissa säädettäisiin hanketyypeistä, joille ei tukiohjelmassa voitaisi myöntää tukea. Momentin kohdat perustuvat osittain vakiintuneisiin työ- ja elinkeinoministeriön linjauksiin sekä kansallisen ilmasto- ja energiastrategian kirjauksiin, jotka nyt selkeyden vuoksi lisättäisiin asetukseen. Kyseisten linjausten tavoitteena on ollut kohdistaa tukea entistä enemmän uuden teknologian sekä sellaisten uudehkojen teknologioiden tukemiseen, joissa tukitarve on ilmeisempää. Siten tukea rajattaisiin erityisesti vakiintuneiden teknologioiden osalta. Samalla uusi asetus vastaisi paremmin myös uuden kansallisen ilmasto- ja energiastrategian linjauksia.

Momentin 1 kohdan mukaan tukea ei voitaisi myöntää jätteenpolttolaitoksille. Kohta pitäisi sisällään perinteisten jätteenpolttolaitosten lisäksi myös polttolaitokset, joissa jättepohjaiset kierrätyspolttoaineet muodostaisivat suuren osan polttoainekäytöstä. Tukea voitaisiin kuitenkin myöntää jätteenpolttolaitoksen yhteyteen rakennettavaan hankkeeseen, jos hanke ei lisäisi jätteenpolttoa eikä vaikeuttaisi kierrätystavoitteiden saavuttamista tai jätteen syntymisen ehkäisemistä ja se ei lisäisi nykyisten jätteenpolttolaitosten käyttöikä.

Momentin 2 kohdan mukaan tukea ei voitaisi myöntää vesivoimalaa koskeviin investointihankkeisiin. Myös kiinteiden biomassapolttoaineiden tuotantoon tarkoitettun kaluston hankkimiseen ei myönnettäisi momentin 3 kohdan mukaan tukea. Kalustolla tarkoitettaisiin muun muassa hakkureita, murskaimia ja hakekontteja.

Momentin 4 kohdan mukaan tukea ei voitaisi myöntää uudisrakennuskohteissa toteutettavilla hankkeille. Tukea olisi kuitenkin mahdollista myöntää uudisrakennuskohteissa toteutettaville uuden teknologian hankkeille.

Lisäksi momentin 5 kohdan mukana tukea ei voitaisi myöntää polttoon perustuville lämmöntuotantohankkeille. Tarkoituksena olisi jatkossa suunnata energiatukea ilmasto- ja energiastrategian mukaisesti ensi sijassa muihin kuin polttoon perustuville teknologioille. Lisäksi polttoon perustuvien teknologioiden tukitarve on viime vuosina vähentynyt ja kyseiset hankkeet voidaan pääsääntöisesti toteuttaa myös ilman suoraa tukea.

6 §. Energiatuen myöntämisen yleiset edellytykset. Pykälässä säädettäisiin energiatuen myöntämisen yleisistä edellytyksistä. Pykälän 1 momentin 1 kohdassa säädettäisiin tuen myöntämisen edellytykseksi, että hanketta taikka hankkeeseen sisältyvää uutta teknologiaa ei toteutettaisi ilman tukea. Keskeinen peruste valtiontuen myöntämiselle olisi tuen tarve. Tuella olisi tarvetta, jos esimerkiksi hankkeen tai siihen sisältyvän uuden teknologian toteuttaminen ilman valtiontukea ei olisi taloudellisesti kannattavaa. Uuden teknologian käyttöönottoon liittyvä huomattava taloudellinen riski lisäisi tuen tarvetta. Hankkeelle olisi mahdollista myöntää tukea ainoastaan, jos tuella on hankkeen käynnistävää vaikutus.

Pykälän 1 momentin 2 kohdan mukaan tuen myöntämisen edellytyksenä olisi, että ennen tuen myöntämistä koskevaa päätöstä investointi- tai selvityshankkeessa ei olisi tehty sellaista sitoumusta, jonka jälkeen hankkeen peruuttaminen ei enää ilman merkittävää taloudellista menetystä olisi mahdollista. Pykälän 2 kohdan a alakohdassa olisi investointihankkeen osalta erikseen mainittu sitova investointipäätös, päälaiteilmaus tai päätös rakentamistyön aloittamisesta tai muu sitoumus ja b alakohdassa selvityshankkeen osalta sitova tilaus tai muu sitoumus. Ryhmäpoikkeusasetuksen 6 artiklan 2 kohdan mukaan tuella katsotaan olevan kannustava vaikutus, jos tuen saaja on jättänyt kirjallisen tukihakemuksen kyseiselle jäsenvaltiolle ennen hanketta tai toimintaa koskevien töiden aloittamista. Energiatukiasetuksen vaatimus hankkeen aloittamisen ajankohdasta olisi tiukempi verrattuna ryhmäpoikkeusasetuksen vaatimukseen, koska energiatuki halutaan jatkossakin suunnata hankkeisiin, jotka vaativat tukea käynnistykseen.

Pykälän 2 momentissa olisi poikkeus 1 momentin 2 kohtaan. Energiatukea voitaisiin kuitenkin myöntää investointihankkeeseen sisältyvälle uuden teknologian osuudelle, energiatehokkuustoimenpiteelle tai muutoin rajatusti, jos hankkeeseen sisältyvää, tuella rahoitettavaa uuden teknologian osuutta, energiatehokkuustoimenpidettä tai muuta rajattua osuutta ei olisi käynnistetty 1 momentin 2 kohdan a alakohdan mukaisesti. Muilta osin hankkeen käynnistäminen ei olisi esteenä tuen myöntämiselle.

Lisäksi pykälän 2 momentissa olisi tarkennus 1 momentin 2 kohdan a alakohdassa olevaan edellytykseen. Tuen hakijoilla saattaisi olla tarve tehdä valmistelevia töitä, kuten raivaus- ja maanrakennustöitä, jo ennen tuen myöntämistä koskevaa päätöstä. Tämä ei olisi esteenä tuen myöntämiselle. Tuen hakijat tekisivät toimet kuitenkin omalla riskillään.

Pykälän 3 momentin mukaan tuen myöntämisen edellytyksenä olisi lisäksi, että tuen saaja rahoittaisi hankkeesta vähintään 25 prosenttia sellaisella rahoituksella, johon ei liittyisi julkista tukea. Edellytystä ei kuitenkaan sovellettaisi kunnan tai sen pääosin omistaman yhteisön hankkeeseen siltä osin

kuin kyse olisi kunnan myöntämästä rahoituksesta. Pykälä tarkentaisi valtionavustuslain 6 §:n 1 momenttia.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin rahoitettavien hankkeiden etusijajärjestyksestä. Energiatuen myöntämistä koskevassa harkinnassa etusijalla olisivat investointihankkeet, joilla edistettäisiin uutta teknologiaa ja sen kaupallista hyödyntämistä. Jos käytettävissä olevan valtion talousarvion mukaisen valtuuden puitteissa olisi mahdollista myöntää tukea myös muille hankkeille, etusijalla olisivat tällöin pitkälle valmistellut hankkeet, joilla voitaisiin kustannustehokkaasti edistää 5 §:n 1 momentin mukaisia myönteisiä energiavaikutuksia.

7 §. Energiatuen myöntämisen erityiset edellytykset. Pykälässä säädettäisiin tietyille investointihankkeille lisäedellytyksiä tuen myöntämiseksi. Momentin 1 kohdan mukaan tukea voitaisiin myöntää sellaiselle energiatehokkuustoimenpiteelle, jonka tarkoituksena ei olisi varmistaa, että tuen saaja noudattaisi jo hyväksytyjä Euroopan unionin normeja. Kyseinen kohta perustuisi ryhmäpoikkeusasetuksen 38 artiklan 2 kohdassa säädettyyn edellytykseen.

Momentin 2 kohdan mukaan uusiutuvien polttoaineiden tuotantoa koskevassa investointihankkeessa tuen myöntämisen edellytyksenä olisi myös, että investoinnin tarkoituksena on tuottaa kestävyyslain nojalla kestävyyskriteerien mukaisiksi osoitettuja uusiutuvia polttoaineita. Kestävyyslain 6 §:n 4 momentin mukaan muuta kuin biologista alkuperää olevien uusiutuvien nestemäisten ja kaasumaisten liikenteen polttoaineiden (niin sanotut *RFNBO-polttoaineet*) elinkaaren aikaisten kasvihuonekaasupäästöjen on oltava vähintään 70 prosenttia pienemmän kuin korvaavan fossiilisen polttoaineen kasvihuonekaasupäästöt. Lisäksi RFNBO-polttoaineiden olisi täytettävä komission antamat delegoidut säädökset, jotka koskevat RFNBO-polttoaineiden lisäisyysvaatimuksia. Momentin 3 kohdan mukaan biopolttoaineiden ja biokaasun tuotantoa koskevassa investointihankkeessa edellytettäisiin uusiutuvien polttoaineiden edistämiseksi liikenteessä annetun lain (446/2007) liitteessä mainittujen raaka-aineiden käyttöä raaka-aineena, jotta tukea voitaisiin myöntää.

Sähköakkuja koskevassa investointihankkeessa edellytettäisiin samalla investointia uusiutuvan energiatuotantokapasiteettiin tai energiatehokkuutta parantaviin koneisiin ja laitteisiin. Energiatuen vaikiintuneen ratkaisukäytännön mukaan akkuja voitaisiin tukea, jos pääinvestointi koskisi uusiutuvaa energiaa tai energiatehokkuutta. Pääsääntöisesti yli 50 % hankkeen kokonaiskustannuksista tulisi kohdistua uusiutuvan energian tai energiatehokkuuden edistämiseen.

8 §. Energiatuen saaja. Pykälän 1 momentin mukaan energiatukea voitaisiin myöntää yrityksille, kunnille ja muille yhteisöille. Tarkoitus olisi, että tuki annettaisiin toiminnanharjoittajalle. Pääsääntöisesti tuki tulisi siis myöntää suoraan tuen saajalle sen omaan toimintaan. Eräissä tapauksissa on kuitenkin toiminnallisesti perusteltua myöntää tuki käytettäväksi jonkin muun tahon toimintaan tai hankkeeseen. Tällainen tilanne saattaisi tulla kyseeseen esimerkiksi silloin, kun hankkeen toteuttamiseen osallistuu useampi kuin yksi yritys, kunta tai muu yhteisö. Tällöin tuki voitaisiin myöntää ja maksaa yritykselle, kunnalle tai muulle yhteisölle, joka sitoutuisi vastaamaan tuen käytöstä koko hankkeeseen. Tässä tapauksessa kyse olisi niin sanotusta koordinaattorille myönnettävästä tuesta. Asia täsmennettäisiin pykälän 3 momentissa. Koordinaattorimalli rajattaisiin hankkeisiin, joille myönnettävästä tuesta päättäisi 3 §:n 1 momentin mukaan työ- ja elinkeinoministeriö.

Pykälän 2 momentin 1 ja 2 kohdan mukaan tukea ei kuitenkaan myönnettäisi organisaatiolle, jonka toiminta rahoitetaan valtion talousarviosta eikä valtion talousarviosta annetussa laissa (423/1988) tar-

koitettuun taloushallinto-organisaatioon kuuluville virastoille, laitoksille ja muille toimielimille. Tukea ei myöskään myönnettäisi 3 kohdan mukaan valtionosuutta saavalle perustamishankkeen toteuttajalle.

Pykälän 2 momentin 4 kohdan mukaan tukea ei myönnettäisi asunto-osaakeyhtiölle, asuinkiinteistölle tai maataloille taikka näiden yhteyteen toteutettavalle hankkeelle. Energiatukijärjestelmä on ensi sijassa yrityksille ja muille yhteisöille suunnattu tukijärjestelmä, joka soveltuu huonosti talo- tai maatalakohtaisiin hankkeisiin muun muassa hakumenettelyn, valvonnan ja seurannan kautta. Energiatukijärjestelmään perustuva tuki on EU:n valtiontukisääntelyn mukaan taloudelliseen toimintaan tarkoitettua tukea, johon sovelletaan ryhmäpoikkeusasetusta tai ympäristö- ja energiatuen suuntaviivoja taikka poikkeuksellisesti de minimis -asetusta. EU:n valtiontukisääntelyn mukaisesti edellytetyt menettelyt ja toimenpiteet olisivat myös hallinnollisesti tarpeettoman raskaita rakentamiseen, asumiseen ja maataloihin liittyvien pienen mittakaavan hankkeiden kannalta. Asuinkiinteistöihin toteutettaviin hankkeisiin ei tulisi myöntää tukea, vaikka investoinnin tekisi ja/tai tukea hakisi yritys tai muu tukikelpoinen taho. Yksittäisten asuinkiinteistöjen investoinnit esimerkiksi viereiselle tontille eivät olisi myöskään tukikelpoisia, jos tuotettava sähkö käytettäisiin tosiasiallisesti kyseisessä asuinkiinteistössä. Jos kyse on laajemmasta alueesta, johon rakennetaan koko aluetta palveleva energialaitos, voisi tällainen hanke olla tukikelpoinen. Energiatukea olisi näin ollen mahdollista myöntää esimerkiksi asuinkiinteistöille rakennettavaan lämpöjärjestelmään, jos järjestelmä palvelisi laajempaa aluetta.

Maatalouteen ja metsätalouteen myönnettävässä tuessa tulee noudattaa Euroopan komission tiedonantoa ”Euroopan unionin suuntaviivat maa- ja metsätalouden alan ja maaseutualueiden valtiontuesta vuosina 2014–2020” (2014/C 204/01). Energiatukijärjestelmä ei ole näiden suuntaviivojen mukainen. Maataloilla toteutettavia energiainvestointeja edistetään maatalouden rakennetuista annetun lain (1476/2007) ja sen nojalla maatalouden rakennetusta annetun valtioneuvoston asetuksen (240/2015) ja maatilan investointituen kohdentamisesta annetun valtioneuvoston asetuksen (241/2015) sekä maaseudun kehittämisen tukemisesta annetun lain (28/2014) ja sen nojalla maaseudun yritystuesta annetun valtioneuvoston asetuksen (80/2015) nojalla. Edellä sanotusta johtuen maataloille toteutettavat hankkeet olisi rajattu energiatuen ulkopuolelle. Tuen myöntäminen olisi kuitenkin mahdollista sellaiselle maatilan yhteydessä toteutettavalle hankkeelle, jossa suurin osa tuotettavasta energiasta käytetään maatalouden tuotantotoiminnan ulkopuolella. Energiatuen vakiintuneen ratkaisukäytännön mukaan maatalouden tuotantotoiminnan ulkopuolella käytettävän energian osuuden tulisi olla vähintään 80 prosenttia. Hyväksyttävän osuuden määrittelyssä käytettäisiin kuitenkin aina tapauskohtaista harkintaa.

Pykälän 2 momentin 5 kohdan mukaan tukea ei voitaisi myöskään myöntää Euroopan unionin valtiontukisääntelyssä tarkoitettulle vaikeuksissa olevalle yritykselle. Rajoitus perustuisi tällä hetkellä voimassa olevaan ryhmäpoikkeusasetukseen sekä ympäristö- ja energiatuen suuntaviivoihin. Vaikeuksissa oleva yritys on tarkemmin määritelty ryhmäpoikkeusasetuksen 2 artiklan 18 kohdassa ja arvioinnissa sovellettaisiin myös komission tiedonantoa ”Suuntaviivat valtiontuesta rahoitusalan ulkopuolisten vaikeuksissa olevien yritysten pelastamiseen ja rakenneuudistukseen” (2014/C 249/01). Vaikeuksissa olevan yrityksen tarkastelussa huomioitaisiin myös yrityksen verovelka. Verovelka ei vaikuttaisi tuen myöntämiseen, jos tuen hakijalla olisi esimerkiksi verottajan kanssa maksusuunnitelma ja suunnitelmassa mainitun verovelan päälle ei olisi syntynyt uutta verovelkaa. Asiassa sovellettaisiin tapauskohtaista harkintaa ja siinä huomioitaisiin verovelan suuruus suhteessa yrityksen liikevaihtoon.

Pykälän 2 momentin 6 kohdan mukaan tukea ei olisi mahdollista myöntää yhteisölle, joka on joutunut ulosottotoimenpiteen kohteeksi, selvitystilaan, konkurssiin tai yrityksen saneerauksesta annetussa

laissa (47/1993) tarkoitettuun saneerausmenettelyyn. Tällaisella yrityksellä ei voitaisi katsoa olevan edellytyksiä toteuttaa hanketta. Tukea ei myöskään olisi mahdollista myöntää yhteisölle, joka ei ole noudattanut eräiden valtion tukea koskevien Euroopan unionin säännösten soveltamisesta annetun lain (300/2001) 1 §:ssä tarkoitettua tuen takaisinperintäpäätöstä. Kun komissio tekee päätöksen Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 107 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua tuen maksamisen keskeyttämisestä tai takaisinperinnästä, komission päätös on pantava Suomessa viipymättä täytäntöön takaisinperinnästä vastuussa olevan viranomaisen päätöksellä. Kyseessä on ns. Deggendorf – ehto, jonka noudattaminen on tuen EU:n valtiontukisääntelyn mukaisuuden edellytys (ks. erityisesti komission tiedonanto ”Sääntöjenvastaisen ja sisämarkkinoille soveltumattoman valtiontuen takaisinperinnästä” (2019/C 247/01), jäljempänä *komission tiedonanto valtiontuen takaisinperinnästä*).

9 §. Energiatuen enimmäismäärä. Pykälässä säädettäisiin hyväksyttävien kustannusten perusteella laskettavan tuen enimmäismäärästä investointi- ja selvityshankkeissa. Tuen myöntäminen perustuisi aina tapauskohtaiseen harkintaan ja tuen suuruuteen vaikuttaisi arviointi siitä, millä tuen määrällä hankkeen arvioitaisiin käynnistyvän. Tuen suuruuteen vaikuttaisi myös alkuperätakuiden merkitys hankkeen kannattavuuteen. Lisäksi tuen enimmäismäärässä olisi otettava huomioon ryhmäpoikkeusasetuksen mukaiset tuki-intensiteettejä koskevat rajoitukset tai jos tukeen sovellettaisiin ympäristötuen suuntaviivoja ryhmäpoikkeusasetuksen sijaan, mainittujen suuntaviivojen mukaiset rajoitukset enimmäistukiprosenttimäärä harkittaessa. Arviointiin vaikuttaisiin myös ryhmäpoikkeusasetuksen 8 artiklan säännöt tuen kasautumisesta.

Pykälän 1 momentin mukaan tuen osuus hyväksyttävistä kustannuksista voisi investointihankkeissa olla enintään 30 prosenttia ja selvityshankkeissa 40 prosenttia, mikä vastaisi nykyisiä enimmäistukiprosentteja koskevia käytäntöjä.

Pykälän 2 momentin nojalla investointihankkeessa energiataukea olisi mahdollista korottaa 10 prosenttiyksikköä siltä osin kuin hanke sisältää uutta teknologiaa. Selvityshankkeessa energiataukea voitaisiin korottaa kymmenen prosenttiyksikköä, kun tuki myönnettäisiin kunnalle taikka mikroyritysten sekä pienten ja keskisuurten yritysten määritelmästä annetun komission suosituksen (2003/361/EY) mukaiselle pienelle tai keskisuurelle yritykselle.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin koordinaattorina toimivalle yritykselle, kunnalle tai muulle yhteisölle koordinaatiosta aiheutuneiden kustannusten korvaamisen edellytyksistä siten, että koordinaattorille voitaisiin korvata koordinaatiosta aiheutuneet kohtuulliset kustannukset. Kohtuullisten kustannusten suuruus arvioidaisiin tapauskohtaisesti ja ne rajautuisivat enintään 10 prosenttiin hankkeen hyväksyttävistä kokonaiskustannuksista.

10 §. Energiatukihakemus. Pykälän 1 momentin mukaan työ- ja elinkeinoministeriö voisi järjestää tuen hakukierroksia ja päättäisi hakukierrosten kohdentumista ja niiden määräajoista. Hakukierrokset koskisivat vain työ- ja elinkeinoministeriölle käsittelyyn tulevia hankkeita. Momentti vastaisi jo nykyistä käytäntöä, jonka perusteella työ- ja elinkeinoministeriö järjestää erilaisia hakukierroksia, muun muassa suurten uuden energiateknologian demonstraatiohankkeiden haun. Rahoituskeskus vastaanottaisi hakemuksia ilman erillisiä kuulutuksia hakukierroksista. Poikkeuksena edellä sanottuun, Rahoituskeskus voisi kuitenkin järjestää hakukierroksia IPCEI- vetyhankkeille.

Energiatukihakemus toimitettaisiin Rahoituskeskukseen. Rahoituskeskuksella on käytössään sähköinen asiointijärjestelmä, jonka kautta hakemuksen voisi jättää. Rahoituskeskus siirtäisi työ- ja elinkeinoministeriön käsiteltäväksi ne hakemukset, joiden osalta 3 §:n mukaan kuuluisi ministeriön toimivaltaan. Tuen hakijan olisi esitettävä asian arvioimiseksi ja ratkaisemiseksi tarvittavat tiedot.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin investointihanketta koskevan energiatukihakemuksen ja sen liitteiden vähimmäistiedoista. Tuen hakijan hakemuksesta tulisi ilmetä ainakin seuraavat tiedot: hakijan virallinen nimi, osoitetiedot, sähköpostiosoite, yritys- ja yhteisötunnus sekä yrityksen koko. Lisäksi hakijan tulisi toimittaa tiedot sen tosiasiallisista omistajista ja edunsaajista. Hakijan olisi ilmoitettava hankkeen ensisijainen 5 §:n 1 momentin mukainen tavoite sekä kuvaus hankkeesta ja sen vaikutuksista sekä sen toteuttamissuunnitelma ja –aikataulu. Momentin 5 kohdassa tarkennettaisiin, että hankkeen eritelty kustannusarvio tulisi esittää ilman veroja. Tätä jo edellytetään nykyisissä hakemuslomakkeissa, mutta tarkennukseksi asia lisättäisiin myös asetukseen.

Kohdan 7 mukaan hakemuksessa tulisi esittää hankkeen kannattavuuslaskelma ilman tukea ja tuen kanssa. Kannattavuuslaskelmaan tulisi sisällyttää arvio alkuperätakuiden merkityksestä hankkeen kannattavuudelle. Vaatimus perustuisi uusiutuvan energian direktiivin 19 artiklan 2 kohtaan 3 alakohtaan, jonka mukaan jäsenvaltioiden on varmistettava, että kun tuottaja saa taloudellista tukea tukijärjestelmästä, samalle tuotannolle myönnetyn alkuperätakuun markkina-arvo otetaan asianmukaisesti huomioon asiaan liittyvässä tukijärjestelmässä. Saman artiklakohdan 4 alakohdan mukaan markkina-arvo katsotaan asianmukaisesti huomioon otetuksi, jos alkuperätakuiden markkina-arvo otetaan hallinnollisesti huomioon taloudellisen tuen tasossa.

Lisäksi hakemuksessa tulisi olla selvitys hankkeeseen haetuista ja myönnettyistä muista julkisista tuista mukaan lukien Euroopan unionin myöntämät tuet. Tieto olisi tarpeen sen varmistamiseksi, että ryhmäpoikkeusasetuksen mukaisia ilmoituskyynnysarvoja ei ylitettäisi sekä tukitarpeen ja tukikumulaation arvioimiseksi.

Pykälän 4 momentin mukaan jos kyseessä olisi uutta teknologiaa hyödyntävä hanke, tulisi hakemuksessa ja sen liitteissä selvittää teknologian uutuusarvo ja riskit sekä siihen liittyvät hyödyntämismahdollisuudet ja siitä aiheutuvat lisäkustannukset vastaavaa tavanomaista teknologian hyödyntävään hankkeeseen verrattuna. Uudella teknologialla tarkoitetaan sellaisia uudenlaisia ratkaisuja, joita ei ole Suomessa laajasti kokeiltu. Tyypillisesti kyse on ensimmäisestä tai ensimmäisistä demonstraatiolaitoksista. Uuden teknologian käyttöönottoon liittyy yleensä vastaavaan tavanomaisen teknologian hankkeeseen nähden ylimääräisiä kustannuksia tai riskejä taikka molempia. Uuden teknologian hankkeilta voidaan edellyttää kolmannen osapuolen arviota teknologian uutuusarvosta. Velvollisuus uuden teknologian selvittämiseen koskisi investointihanketta, joka tukihakemuksen mukaan sisältäisi uutta teknologiaa.

Pykälän 5 momentin mukaan jos kyseessä olisi Euroopan yhteistä etua koskeva tärkeä vetyhanke, tulisi hakemuksen sisältää myös kyseisessä menettelyssä edellytetyt tiedot.

Pykälän 6 momentissa säädettäisiin vastaavasti selvityshanketta koskevan energiatukihakemuksen vähimmäisisällöstä.

11 §. *Investointihankkeessa hyväksyttävät kustannukset.* Pykälä vastaisi pääosin nykyisen 10 §:n 1 momenttia, mutta hankkeen toteuttamiseen osallistuneiden henkilöiden palkkakustannukset eivät olisi enää hyväksyttäviä kustannuksia. Pykälän 1 momentin mukaan energiainvestointihankkeen hyväksyttäviä kustannuksia olisivat määrältään kohtuulliset kustannukset, jotka aiheutuvat koneiden ja laitteiden hankinnasta ja asennuksesta, rakennusten kustannukset, sekä rakennusteknisistä töistä, rakennustöiden valvonnasta, verkonhaltijan veloittamasta sähkön tuotantoon kohdistuvasta liittymismaksusta ja rakennettavan kaukolämpölaitoksen kaukolämpöverkkoon liittämiseksi tarvittavan run-

koputken rakentamisesta aiheutuvat kustannukset. Lisäksi hyväksyttäviä kustannuksia olisivat välittömästi investointiin liittyvien maa-alueiden hankinnasta aiheutuvat kustannukset siltä osin kuin ne eivät ylittäisi kymmentä prosenttia hankkeen hyväksyttävistä kokonaiskustannuksista sekä raivaus- ja maanrakennustöistä aiheutuvat kustannukset. Myös valmistelu- ja suunnittelukustannukset olisivat hyväksyttäviä kustannuksia siltä osin kuin ne eivät ylittäisi 20 prosenttia hankkeen hyväksyttävistä kustannuksista. Hyväksyttäviä kustannuksia olisivat lisäksi investoinnin kohteena olleen omaisuuden käyttöönotosta ja käyttöönoton edellyttämästä käyttöhenkilökunnan koulutuksesta aiheutuvat kustannukset. Hyväksyttäviin kustannuksiin olisi mahdollista sisällyttää myös investoinnin seurannasta aiheutuvat kustannukset enintään vuoden ajalta investoinnin kohteena olleen omaisuuden käyttöönotosta, jos se olisi perusteltua hankkeeseen liittyvien erityispiirteiden vuoksi tai muusta erityisestä syystä.

Yksittäisessä energiatuen myöntämisestä koskevassa päätöksessä ratkaistaisiin aina tapauskohtaisesti, miltä osin 1 momentissa mainitut kustannukset hyväksytään. Harkintavaltaa ohjaavat kuitenkin hallintolain (434/2003) 6 §:stä ilmenevät yleiset hallinto-oikeudelliset periaatteet. Ratkaisutoiminnan tulisi olla johdonmukaista siten, että harkinnan kohteena olevia tosiseikkoja arvioidaan samankaltaisissa tapauksissa samoin perustein.

Pykälän 2 momentin mukaan jos kyse olisi 5 §:n 1 momentin 2 tai 3 kohdan tavoitteen mukaisesta investointihankkeesta, hyväksyttäviä kustannuksia olisivat tavoitteen saavuttamisen kannalta tarpeelliset ylimääräiset investointikustannukset. Ehto perustuisi ryhmäpoikkeusasetuksen 38 artiklan 3 kohtaan, jonka perusteella energiatehokkuustoimenpiteiden osalta tukikelpoisia kustannuksia ovat asianomaisessa artiklassa tarkemmin määritellyt ylimääräiset investointikustannukset, joita korkeamman energiatehokkuustason saavuttaminen edellyttää, sekä ryhmäpoikkeusasetuksen 46 artiklan 2 kohtaan, jonka mukaan tuotantolaitoksen tukikelpoisia kustannuksia ovat ylimääräiset kustannukset, jotka ovat välttämättömiä yhden tai useamman tuotantoyksikön rakentamiseksi, laajentamiseksi ja uudistamiseksi toimimaan energiatehokkaana kaukolämmitys- ja kaukojäähdytysjärjestelmänä verrattuna perinteiseen tuotantolaitokseen. Erityisesti hukkalämpöä hyödyntävien hankkeiden osalta olisi tarpeen rajata hyväksyttävät kustannukset niihin ylimääräisiin kustannuksiin, jotka liittyvät nimenomaan hukkalämmön hyödyntämiseen, eikä mahdolliseen laajempaan investointiin.

Pykälän 3 momentin nojalla energiainvestointihankkeen hyväksyttäviä kustannuksia eivät olisi tuen saajan maksamat yleiskustannukset, palkat, edustusmenot, korot ja muut rahoituskustannukset, muut kuin 1 momentin 3 kohdassa tarkoitetut liittymismaksut, valtion maksuperustelakiin (150/1992) perustuvat maksut (esimerkiksi ympäristöluvasta perittävä maksu), kustannusvaraukset eivätkä tuen saajan matkakustannukset ja tuen saajan osana tavaroiden tai palvelujen hankintahintaa maksamat arvonlisäverot, vaikka ne liittyisivät välillisesti tai välittömästi 1 momentissa tarkoitettuihin hyväksyttäviin kustannuksiin.

Poikkeuksena 3 momentin 9 kohtaan, kustannukset voitaisiin kuitenkin hyväksyä arvonlisäveroineen, jos tuen saaja ei olisi arvonlisäverovelvollinen. Lisäksi arvonlisäverolliset kustannukset voitaisiin hyväksyä, jos ne liittyisivät arvonlisäverottomaan toimintaan ja maksettava arvonlisävero jäisi tuen saajan lopulliseksi kustannukseksi.

Pykälän 5 momentin mukaan jos investointihanke rahoitettaisiin leasingilla, osamaksulla tai vastaavalla tavalla taikka toteutettaisiin energiatehokkuutta koskevan sopimuksen avulla, menoina voitaisiin hyväksyä enintään hankinnan ostohintaa vastaavat kustannukset, mutta ei hallinto-, rahoitus-, vakuutus-, korjaus-, huolto- tai muita vastaavia kustannuksia.

Pykälän 5 momentissa säädettäisiin tuen saajaan etuyhteydessä olevalta taholta tehtyjen hankintojen kustannusten hyväksyttävyyttä. Tällaiset hankinnat eivät olisi kiellettyjä, mutta niiden kustannuksia voitaisiin hyväksyä ainoastaan siltä osin kuin tuen saaja osoittaisi kustannusten vastaavan omakustannehintaa. Liiketoimen osapuolten katsottaisiin olevan etuyhteydessä toisiinsa, jos toinen pystyy käyttämään toiseen nähden määräysvaltaa tai huomattavaa vaikutusvaltaa sen taloutta ja liiketoimintaa koskevassa päätöksenteossa. Määriteltäessä etuyhteyksissä olevia tahoja sovellettaisiin kirjanpitolakia (1336/1997). Etuyhteys syntyisi joko määräysvallan perusteella tai taloutta ja liiketoimintaa koskevan huomattavan vaikutusvallan perusteella. Lisäksi liiketoimen osapuolten katsottaisiin olevan etuyhteyksissä toisiinsa, jos kolmannella osapuolella on yksin tai yhdessä lähipiirinsä kanssa määräysvalta liiketoimen molemmissa osapuolissa. Lähipiirin määritelmän osalta sovellettaisiin IAS 24 -standardin mukaista lähipiirimääritelmää ja se olisi tarkoitettu tulkittavaksi yhteneväisesti standardin kanssa.

12 §. *Selvityshankkeessa hyväksyttävät kustannukset.* Pykälässä täsmennettäisiin kustannuksia, joita voitaisiin hyväksyä selvityshankkeessa. Selvityshankkeessa voitaisiin hyväksyä kohtuulliset hankkeen toteuttamiseen osallistuneiden henkilöiden palkkakustannukset tuen saajan työajanseurannan perusteella hankkeeseen käytetyn työajan osalta ja välillisistä työvoimakustannuksista enintään 50 prosenttia hankkeeseen käytetyn työajan palkoista, hankkeen toteuttamisen kannalta välttämättömien laitteiden ja koneiden vuokrat ja tarvikkeiden kustannukset siltä osin kuin ne eivät ylittäisi 10 prosenttia hankkeen hyväksyttävistä kustannuksista, välttämättömät matkakustannukset enintään määrään, joka vastaisi kulloinkin voimassa olevaa Verohallinnon päätöksen mukaista verovapaata korvausta sekä konsultti- ja asiantuntijapalveluista ja tietohallintopalveluista aiheutuvat kustannukset ja muut vastaavat hankkeen aiheuttamat välittömät kustannukset.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin puolestaan kustannuksista, jotka eivät olisi tukikelpoisia. Selvityshankkeen hyväksyttäviä kustannuksia eivät olisi tuen saajan maksamat yleiskustannukset, edustusmenot, vapaaehtoiset henkilövakuutukset, korot ja muut rahoituskulut, toimistolaitteiden, autojen ja muiden vastaavien kestokulutushyödykkeiden hankintakustannukset, tuen saajan maksamat arvonnalisäverot.

Kustannukset voitaisiin kuitenkin hyväksyä arvonnalisäveroineen 11 §:n 4 momentissa säädetyillä perusteilla.

13 §. *Euroopan yhteistä etua koskevien tärkeiden vetyhankkeiden hyväksyttävät kustannukset.* Pykälässä säädettäisiin IPCEI-vetyhankkeiden hyväksyttävien kustannusten määrittämisestä, joka poikkeaisi niin energiainvestointi- kuin selvityshankkeiden hyväksyttävistä kustannuksista. Kyseisten hankkeiden osalta Rahoituskeskuksen tulisi määritellä hyväksyttävät kustannukset IPCEI –valtioneuvoston tiedonannon³ liitteen mukaisesti. Liitteessä määritetään yksityiskohtaisesti kyseisten hankkeiden tukikelpoiset kustannukset.

14 §. *Tukipäätöksen muuttaminen.* Pykälässä säädettäisiin energiatukipäätöksen muuttamisesta. Valtionavustuslaissa ei ole säännöksiä tukipäätöksen muuttamisesta, minkä vuoksi asetuksessa olisi tarpeen säätää tarkemmin, miltä osin tukipäätös olisi muutettavissa. Pykälässä edellytettäisiin erityistä syytä tukipäätöksen muuttamiseen. Pykälän mukaan tuen myöntäjä voisi erityisestä syystä tuen saajan hakemuksen perusteella muuttaa tukipäätöksessä annettua ehtoa, jos hankkeessa on tapahtunut pysyväksi katsottava muutos. Myönnettyä tuen määrää ei olisi kuitenkaan mahdollista muuttaa. Muutokset voisivat koskea lähinnä hankkeen valmistumisen liittyviä määräaikoja sekä hankkeen sisältöä.

³ Euroopan komission tiedonanto: Euroopan yhteistä etua koskevia tärkeitä hankkeita edistävän valtiontuen sisämarkkinoille soveltuvuuden arviointiperusteet (2014/C 188/02).

15 §. Hakemus energiatuen maksatusta varten. Energiatuki maksettaisiin hakemuksesta (maksatushakemus) jälkiteen hankkeen edistymisen ja toteutuneiden, maksettujen kustannusten perusteella.

Pykälän 2 momentin perustella investointihankkeeseen myönnettyä energiatukea voisi hakea maksuun yhdessä tai useammassa erässä. Tuen saajan tulisi jokaisen maksatushakemuksen yhteydessä esittää edustajansa lausunto hankkeen edistymisestä sekä luotettava selvitys hankkeen siihen mennessä toteutuneista ja maksetuista kustannuksista. Ensimmäisen erän maksatushakemuksessa tai haettaessa tuki maksuun yhdessä erässä tätä koskevassa maksatushakemuksessa tulisi lisäksi esittää selvitys hankkeen kokonaisrahoituksesta. Hakemus viimeisen maksuerän maksamiseksi (lopputilitys) tulisi toimittaa tuen myöntäjälle neljän kuukauden kuluessa siitä, kun hankkeen tulisi tukipäätöksen mukaan olla saatettu päätökseen. Lopputilityksessä tulisi tehdä kustannus selvitys koko hankkeen toteutuneista kustannuksista.

Erityisestä syystä tuen myöntäjä voisi myöntää jatkoaikaa lopputilityksen toimittamista varten, jos tätä koskeva hakemus toimitetaan ennen määräajan päättymistä. Jos hakemusta jatkoajasta ei toimitettaisi ajoissa, tuen saajan oikeus tukeen raukeaa.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin lopputilityksen yhteydessä annettavasta tilintarkastajan lausunnosta. Tilintarkastuslain (1141/2015) 1 luvun 2 §:n 1 kohdassa tarkoitetun tilintarkastajan tulisi lopputilityksen yhteydessä antaa raportti havainnoistaan, jotka koskisivat hankkeelle tilitettyjä kustannuksia koko projektin kestoajalta. Jos tuen saaja olisi kunta, kuntayhtymä tai seurakunta, raportin antaisi sen tilintarkastaja. Lisäksi yksinkertaistettua menettelyä sovellettaisiin hankkeisiin, joissa ostolaskujen määrä olisi enintään viisi.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin selvityshankkeen maksatushakemuksen määräajoista ja sisällöstä. Selvityshankkeeseen myönnettyä energiatukea koskeva maksatushakemus tulisi toimittaa tuen myöntäjälle neljän kuukauden kuluessa siitä, kun hankkeen tulisi tukipäätöksen mukaan olla saatettu päätökseen. Tuen saaja olisi maksatushakemuksessa velvollinen esittämään luotettavan selvityksen hankkeen toteutuneista ja maksetuista kustannuksista sekä antamaan loppuraportin hankkeen tuloksista ja niiden hyödyntämismahdollisuuksista. Maksatushakemukseen sovellettaisiin lisäksi, mitä lopputilityksestä 2 ja 3 momentissa säädetään.

16 §. Energiatuen maksaminen. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin investointihankkeeseen myönnetyn energiatuen ensimmäisen maksuserän maksamisesta. Ensimmäinen maksuerä olisi mahdollista maksaa, kun tuen saaja on tehnyt sitovan päälaitetilauksen ja aloittanut rakentamisen sekä kustannuksista vähintään 20 prosenttia on maksettu. Tuen saajan harkintaan jätettäisiin, miten myönnetty tuki jaettaisiin erillisiin maksueriin. Menettelyä on pidetty joustavana tuen saajan kannalta erityisesti suurten ja pitkäkestoisten hankkeiden osalta. Pienten hankkeiden osalta nykykäytäntönä on useimmiten ollut tuen maksuun hakeminen yhdessä erässä.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin tarkemmin investointihanketta koskevasta viimeistä maksuerästä. Viimeinen maksuerä voitaisiin maksaa, kun hanke olisi valmistunut ja lopputilitys hyväksytty. Lisäedellytys viimeisen maksuerän maksamiseksi olisi tuen kohteena olevan omaisuuden vakuuttaminen vahingon varalta. Viimeisen maksuerän tulisi aina olla vähintään 20 prosenttia myönnetystä tuesta, eikä tähän liittyisi harkintaa. Viimeistä maksuerää koskevassa maksuspäätöksessä vahvistettaisiin tuen lopullinen määrä. Jos toteutuneet hyväksyttävät kustannukset jäisivät alle tukipäätöksessä määritetyn määrän, lopullisen tuen suuruus olisi tukiprosentin mukainen osuus toteutuneista hyväksyttävistä kustannuksista.

Pykälän 3 momentin mukaan selvityshankkeeseen myönnetty energiatuki voitaisiin maksaa, kun hanke on valmistunut ja lopputilitys hyväksytty. Maksatuspäätöksessä vahvistettaisiin tuen lopullinen määrä. Lopullisen tuen suuruuteen sovellettaisiin, mitä 2 momentissa säädetään.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin EU:n valtiontukisääntelyyn liittyvästä maksatuksen keskeyttämisvelvoitteesta. Komissio edellyttää, että jäsenvaltion viranomaiset sitoutuvat lykkäämään valtiontuen maksamista kaikille sellaisille yrityksille, jotka ovat saaneet aikaisemmin komission päätöksellä yhteismarkkinoille soveltumattomaksi määriteltyä sääntöjenvastaista tukea, kunnes kyseinen yritys on maksanut takaisin koko sääntöjenvastaisen tuen sekä siitä perittävän koron (ks. komission tiedonanto valtiontuen takaisinperinnästä). Eräiden valtion tukea koskevien Euroopan unionin säännösten soveltamisesta annetun lain (300/2001) 1 §:ssä säädetään kansallisesta menettelystä Suomessa, kun komissio tekee päätöksen Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 107 artiklan 1 kohdassa tarkoitetun tuen maksamisen keskeyttämisestä tai takaisinperimisestä.

17 §. Omaisuuden käyttö- ja luovutusrajoitus. Pykälässä säädettäisiin tarkemmin omaisuuden käyttäjästä ja siihen liittyvästä omaisuuden käyttö- ja luovutusrajoituksesta. Tuen käyttötarkoituksen kannalta olisi perusteltua säätää viiden vuoden käyttöajasta, jonka aikana omaisuutta ei saisi luovuttaa toiselle taikka siirtää toisen omistukseen tai hallintaan. Omistusoikeus olisi kuitenkin mahdollista siirtää määräaikaaisesti rahoitusyhtiölle tai vastaavalle, jos omaisuuden käyttö- ja hallintaoikeus säilyvät tuen saajalla.

Pykälän 2 momentin mukaan tukipäätöksessä määrättäisiin käyttö- ja luovutusrajoitusta koskevan määräajan alkamis- ja päättymisajankohta. Lähtökohtaisesti omaisuuden käyttöaika alkaisi viimeisen maksatuserän jälkeen.

Erityisesti syystä tuen myöntäjä voisi hakemuksesta poiketa 1 momentissa säädettyistä käyttö- ja luovutusrajoituksista. Erityisenä syynä voitaisiin esimerkiksi pitää tuen saajan sulautuminen toiseen yritykseen tai hanketta koskevaa liiketoimintakauppaa. Poikkeus olisi mahdollista myöntää, jos tukivaikeus siirtyisi omaisuuden luovutus- ja siirtotapauksessa omaisuuden mukana ja siirron saaja täyttäisi tässä asetuksessa säädetty edellytykset tuen saajasta.

18 §. Energiatuen saajan selvitys- ja ilmoitusvelvollisuus. Pykälän 1 momentin mukaan tuen saajan olisi toimitettava kahden vuoden kuluessa viimeisen tukierän maksamisesta tuen myöntäjälle selvitys hankkeen energiataloudellisista vaikutuksista, kasvihuonekaasupäästövaikutuksista ja muista merkittävistä ympäristövaikutuksista sekä työllisyysvaikutuksista ja muista vaikutuksista.

Pykälän 2 momentin mukaan tuen saajan olisi ilmoitettava tuen myöntäjälle käyttö- tai luovutusrajoituksen noudattamiseen tai omaisuuden käyttöön tukipäätöksessä määrättyyn tarkoitukseen vaikuttavasta olosuhteiden muutoksesta välittömästi tapahtuman jälkeen, kuitenkin viimeistään kahden kuukauden kuluttua. Ilmoitus olisi välttämätön energiatuen valvontaa varten. Ilmoituksen saatuaan tuen myöntäjä voisi arvioida täyttyvätkö valtionavustuslain mukaiset tuen takaisinperintää koskevat edellytykset vai olisi tapauksessa mahdollista myöntää poikkeus 17 §:n 3 momentin nojalla.

Jos päästökauppalakia ryhdyttäisiin soveltamaan hankkeeseen, tuen saajan olisi ilmoitettava tuen myöntäjälle asiasta kahden kuukauden kuluessa.

19 §. *Energiatuen saajan kirjanpitovelvollisuus.* Pykälän mukaan tuen saajan tulisi pitää hankkeesta projektikirjanpitoa osana tuen saajan kirjanpitolain (1336/1997) mukaista kirjanpitoa erillisellä kustannuspaikalla tai tilillä taikka muualla tavalla siten, että tuen valvonta olisi vaikeudetta mahdollista. Erillinen projektikirjanpito edesauttaa energiatuen valvontaa. Tuen saajan olisi säilytettävä kaikki tuettavan hankkeen toteuttamiseen liittyvät tositteet ja muu kirjanpitoaineisto kirjanpitolain mukaisesti.

20 §. *Voimaantulo.* Asetus tulisi voimaan x.x.2023 ja se olisi voimassa 31.12.2027 asti.

Siirtymäsäännöksen mukaan asetuksen voimaan tullessa vireillä olevaan energiatukihakemukseen ja ennen tämän asetuksen voimaantuloa myönnettyyn energiatukeen sovellettaisiin asetuksen voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä. Työ- ja elinkeinoministeriö käsitteli ja ratkaisisi nykyisen asetuksen mukaisesti tehdyt energiatukihakemukset, vaikka asetuksen 3 §:n nojalla osa näistä kuuluisi asetuksen voimaan tultua Rahoituskeskuksen toimivaltaan. Ministeriön ja Rahoituskeskuksen ennen energiatukiasetuksen voimaantuloa myöntämään energiatukeen sovellettaisiin asetuksen voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

7 Voimaantulo

Ehdotetaan, että asetus tulee voimaan x.x.2023.

Asetuksen voimaan tullessa vireillä oleviin energiatukihakemuksiin ja ennen tämän asetuksen voimaantuloa myönnettyihin energiatukiin sovellettaisiin asetuksen voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.